

... "Bil je čudovit večer. Tukaj v Kanadi lahko zadržite prelepo slovensko kulturo in ste obenem stoprocentni Kanadčani. To ste lahko, to morate biti. Veste, naša dežela bo postala boljša z vašo pomočjo ... Mi smo ena družira, zbrana iz vseh delov sveta. To je Kanada ..." "

Generalni guverner Njegova Ekselencia Ed Schreyer, 9. decembra 1978 Slovencem v Winnipegu, Man. — v slovenščini.

LETNIK XXX. - VOLUME XXX. Januar 1979.

Published monthly by: Slovenian National Federation, of Canada, 646 Euclid Ave., Toronto, Ont., Canada M6G 2T5

Številka 1. - No. 1

V TRIDESETO LETO

S to pričujočo številko stopa Slovenska Država v svojo tridesetletnico izhajanja.

Namenjeni smo ji bili izpremeniti obliko že ob vstopu v novo leto, a to žal ni bilo mogče. Slavnostna številka bo izšla nekje sredi leta. Do takrat pa bomo prekoračili tudi ta most.

Ob vstopu v novo leto Še enkrat želimo naročnikom, bralcem, somišljenikom in seveda tudi sodelavcem veselo in uspešno novo leto 1979! Obveščamo, da naknadno mislimo objaviti način praznovanja naše tridesetletnice!

Prav tako pa hočemo ob vstopu v novo leto primiti, da se linija listu ne bo izpremenila in bo ostala zvesta spominu naših velikih pobudnikov in buditeljev ter voditeljev, otala zvesta spominu tistih, ki so dali svoja mlada življena na oltar domovine, zato, da mi lahko živimo — ostala zvesta demokratičnemu razvoju in življenu slovenskega življenja, ki ga prepleta misel krščanstva, ostala zvesta misli, ki jo naлага kot poslanstvo že naslov sam.

Samo tako vemo, da lahko uspemo. Ne motijo nas, kot nas niso motile v preteklosti razne spleške naših nasprotin! Krov!

Posvetiti hočemo čim več časa in prostora naši slovenski mladini, ki je bodočnost našega naroda in pa svobodi, za katero vemo, kaj pomeni, če jo izgubimo! Naše strani so odprte vsem, ki so pripravljeni svoje prispevke podpisati. Prav tako ni nujno da bi se uredništvo vedno strinjalo s pismem.

Začetek novega leta je zatorej primerna prilika, da tudi kot Slovenci, brez ozira kje živimo, kritično pregledamo trnjevo pot slovenskega naroda, ki je v stoljetja dolgem trpljenju in kravjenju jasno izpričal svetu svojo voljo do življena, svojo vrojeno pravico do vsestranske narodnosti, razmata in do take mere narodne svobode kot jo že uživajo drugi svobodni, številčno veliki narodi.

Zamislimo se v one čase, ko je našo zgodovino pisal meč in neomajna volja naših prednikov, Karantanec in v mislih premerimo pot in življene našega naroda.

Bili smo svobodni in "pod svobodnim soncem" živelj v svobodni državi Karantaniji. Zgodovinski viri jasno pričajo, da so našo državo imenovano Karantanijo, priznavali tudi nepriznani sosedje.

c) izvažanje hranil v surovi obliki — ob istočasnom uvažanju predelane hrane;

d) iz tega izvirajoča izguba delovnih mest in vrednosti iz predelave doma;

e) kmetje izpodravijo iz zemlje velika agro-podjetja, ki se omejujejo na specializirano proizvodnjo.

Po podatkih, ki jih je zbrala študijska skupina GATT-Fly, postajajo te značilnosti vse bolj prevladujoče tudi v Kanadi.

Obirejmo povzetek njihove študije že na razpolago: GATT-Fly Project, 1- Madison Ave., Toronto, Ont. M5R 2S2,

• Publikacija "Ethnic Kaleidoscope Canada" (ministrstvo za delo in vsejedanje) prinaša v decembarski številki 1. 1978 poročilo o Cankarjevem dnevu, v St. Catharines, Ont., ki je bil 5. novembra. Na Cankarjevem dnevu je govoril prof. dr. Edi Gobec, ravnatelj Slovenskega raziskovalnega središča za Ameriko.

slovenska DRŽAVA

FOR A FREE SLOVENIA

PE 22/10/78

POGLED V BODOČNOST

zemlja.

Obče človeška navada je, da si ob srečanju na pragu novega leta vočimo drug drugemu zdravja, sreče in zadovoljstva. Začetek novega leta je nekak menejšak tako v življenu poedinca kot tudi naroda. Mejni, ločilnička spomina na preteklost in vedrega upanja v dobrodošnost. Povsod je praznično razpoloženje. Odmevi lepe slovenske narodne pesmi so se spokojno potapljalji v hladni zimski noči. Vendar je nepopisno trpljenje po svetu, teptanje osnovnih človeških pravic in svobočin, kalijo in gremilo to praznično, upanja polno noveletno razpoloženje. Množični klaci obnemogljivi, preganjanji, ustreljavanih in zasuhnjihajočih so se brez odgovora izgubljati v hladnem svetu.

Ta ali oni je v naglici pretekel pravkar minutno leto, morda vključil celo preteklost, skušal kritično presoditi prehajeno pot in na koncu hitrega razmišljanja sklenil dati v bodoče življenu bolj bogato, človeka vredno vsebine. To hvale vredno poteko je optavil lahko vsak sam zase, kot član družine, dalje, v kolikor koga zanima in seveda čas dopušča, tudi kot soudceležnec v vsemogočih skupinskih prizadevanjih.

Ceprav živimo že dolga desetletja v zdolomstvu, razmetani po širnem svetu, se še vedno čutimo povezani s slovenskim narodom v domovini.

Začetek novega leta je zatorej primerna prilika, da tudi kot Slovenci, brez ozira kje živimo, kritično pregledamo trnjevo pot slovenskega naroda, ki je v stoljetja dolgem trpljenju in kravjenju jasno izpričal svetu svojo voljo do življena, svojo vrojeno pravico do vsestranske narodnosti, razmata in do take mere narodne svobode kot jo že uživajo drugi svobodni, številčno veliki narodi.

Bili smo svobodni in "pod svobodnim soncem" živelj v svobodni državi Karantaniji. Zgodovinski viri jasno pričajo, da so našo državo imenovano Karantanijo, priznavali tudi nepriznani sosedje.

c) izvažanje hranil v surovi obliki — ob istočasnom uvažanju predelane hrane;

d) iz tega izvirajoča izguba delovnih mest in vrednosti iz predelave doma;

e) kmetje izpodravijo iz zemlje velika agro-podjetja, ki se omejujejo na specializirano proizvodnjo.

Po podatkih, ki jih je zbrala študijska skupina GATT-Fly, postajajo te značilnosti vse bolj prevladujoče tudi v Kanadi.

Obirejmo povzetek njihove študije že na razpolago: GATT-Fly Project, 1- Madison Ave., Toronto, Ont. M5R 2S2,

• Publikacija "Ethnic Kaleidoscope Canada" (ministrstvo za delo in vsejedanje) prinaša v decembarski številki 1. 1978 poročilo o Cankarjevem dnevu, v St. Catharines, Ont., ki je bil 5. novembra. Na Cankarjevem dnevu je govoril prof. dr. Edi Gobec, ravnatelj Slovenskega raziskovalnega središča za Ameriko.

Danes smo Slovenci na slabšem, kot smo bili v predvojni kraljevi Jugoslaviji!

Danes smo Slovenci žrtve srbske dominacije in komunističnega suženjstva, ki tesno sodelujejo! Danes smo Slovenci žrtve načrtnega vseljevanja srbsko-bosanskega življa v Sloveniji in živa priča načrtnega podaljševanja Like preko hrvatske Dalmacije v Slovenijo. Znan je velesrbski prikrit načrt o naselitvi tisoče Srbov v naših obmejnih krajinah Krasa na Primorskem, ki bi bil pod beogradsko centralno upravo. — Slovenski komunistični triinogi o tem molčijo in ne podvzamejo nobenega koraka, da bi zaščitili pravice slovenskega naroda.

Da smo bili Slovenci v daljnji in bližnji preteklosti pa vse do danes, pričenši s hunske vpadom, frankosko-germansko nadvlado, dalje v bivši kraljevi Jugoslaviji in sedanji Tito-Slaviji, vse skozi žrtve političnega, ekonomskega in ideološkega imperializma je več kot jasno in to neizpodbitno dejstvo uvidevajo in priznavači tudi tuji, dobri poznavalci naše preteklosti in krute sedanjosti. Naj naveden samo enega: Viktor Mayer!

Iz povedanega se vsak resno mislec Slovenec, ne oziraje se kje živi, in ki mu je mar bodočnost slovenskega naroda, lahko sam napravi zaključke. — Čas je že, da enkrat vendar že zavestno preraštemo "narod upognjenih hlapcev", postanemo na naši slovenski zemlji sa mi gospodarji in da si v bodoče sami v sodelovanju z našimi sedeni, enaki z enakimi, sami krogimo in vsestransko oblikujemo našo narodno rast, našo narodno usodo!

Z vero v Boga in v samega sebe bomo pripomogli, da se bodo vsaj bodočim slovenskim rodovom uresničile pomembne Gregorčičeve besede:

"Prost bodi, prost moj rod, na svoji zemlji svoj gospod!"

... Z vedrim upanjem zrem v slovensko bodočnost in to trdno, doživeto upanje, da "vremena bodo se zjasnila", naj poveže vse Slovence: v zasuhnjeni domovini Sloveniji, v zamejstvu in zdomstu!

Luka Dolenjc

GIBANJE ROJSTEV V QUEBECU

Ko je izgubila Francija vojno z Anglijo in je moral prepustiti Novo Francijo (Quebec) Angležem, je Francija vsa leta do De Gaulleja pozabila na svoje nekdanje rojake. Ostali so prepričeni svojim lastnim močem. Da bi ohranili svojo individualnost v morju angleško govorečega kontinenta, so razglasili politiko "maščevanja zibelke" ter so dejansko imeli dolga leta najvišje število rojstev na 1000 prebivalcev. S porastom industrije ter naseljevanja v mestih pa so začela rojstva upadati in je sedaj provincia Quebec že nekaj časa zadnjia med kanadskimi provincami.

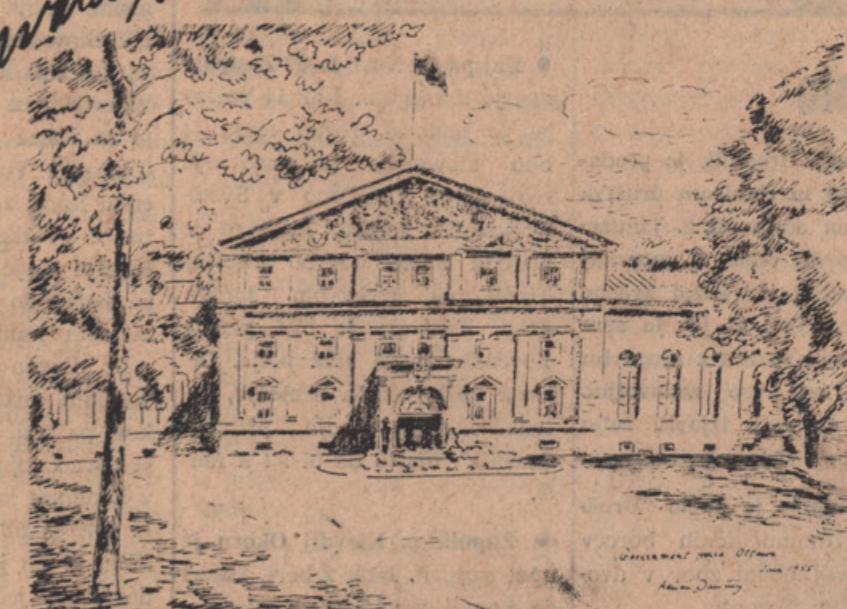
• Kanadčani so porabili 1. 1969 povprečno 18.3% svojih dohodkov za hrano. Odstotek se je znižal na 15.6% 1. 1976.

... "v imenu vseh Kanadčanov vam prinašam iskreno sporočilo, da je v naši deželi, kjer prebiva 24 milijonov ljudi in ki obsegajo preko 3 milijone kvadratnih milij, dovolj prostora za nas vse. Mi nočemo, da se spremenite, prosim obdržite svojo slovensko kulturo in dedičino in obogatite našo skupno deželo!"

Generalni guverner Njegova Ekselencia Ed Schreyer, 9. decembra 1978 Slovencem v Winnipegu, Man. — v angleščini.

Slovesnost umestitve novega namestnika

To Mr. Mauko
Edward Schreyer

RIDEAU HALL

pa do vseh drugih, ki niso niti angleške niti francoske!

Urednik našega lista g. V. Mauko se je s soproga v svojstvu predsednika Ontarijske etnične tiskovne zveze udeležil vseh slovesnosti.

Oba sta bila tudi med 121 povabljenimi gosti, vstevši vse člane in sorodnike guvernerjeve družine, na posebno intimno večerje na katero sta povabljenje povabilo osebno novi guverner, njegova Excelence E. Schreyer in njegova žena Lily. Te intimne večerje so se udeležili tudi vsi guvernerjevi otroci in kanadski ministerski predsednik. Večerja je bila v guvernerjevi rezidenci "Rideau Hall".

Ob tej priliki je dobil naš urednik v slovenščini s podpisom posvetilo za vse kanadčane in slovenske porekla, ki ga tukaj objavljamo.

Poročevalec

Nova definicija socializma?

KAJ JE SOCIALIZEM?

Prof. Bučar je navedel Marksa, ki je videl glavno oviro za socialističem v zasebnih lastnini. Za Bučarja pa je bistveno za pojem socialističnega predsednika g. P. E. Trudeau-a in novo umesčenega guvernerja, ki je odgovoril v angleščini, francoščini, nemščini, ukrainščini in poljščini. Njegov govor, ki je bil do neke mere odgovor ministarskemu predsedniku in zagotovil vsem podanikom in državljanom, da je njegov glavni namen služiti vsem in to za enotnost Kanada, za priznanje dveh jezikovnih glavnin, angleške in francoske ter zagotovilo ohranjanja vseh drugih kultur, od indijanske in eskimoske

inost. Tega mu totalitarna družba seveda ne nudi.

Najavljeni naslov predavanje je bil "Ideologija in demokracija". Predavanje je bilo omejeno samo na ideologijo. Zanimivo bi bilo vedeti, kako uspešen bi bil njegov "samoregulacijski sistem" v t. v. demokratičnih družbah, kjer manipulacija informacij tudi ni neznana (politični in gospodarski interesi).

Bučarjevo predavanje je bilo vsekakor pogumno dejanje in zasluži vse priznanje. Ko bo objavljeno, bo vredno podrobnejše analize.

Rudol Čučes

● UNESCO World Heritage Committee je izbral 12 krajev iz sedmih držav, ki jih je dočelj kot spominske kraje človeške dediščine. Ta "Svetovni seznam dediščine" (World Heritage List) obsegata: L'Anse aux Meadows v New Foundland, edino avtentično bivališče Norsov v Severni Ameriki, Nahanni National Park v Northwest Territories, Yellowstone National Park v Mesa Verde v ZDA, Galapagos otoke, ter staro mesto Quito v Ekvadorju, Simien National Park in kamnite cerkve v Lalibeli v Etiopiji, otok Coiro v Senegal, Wieliczka solne rudnike in zgodovinsko mestno središče Krakova na Poljskem ter katedralo v Aachenu v Zadnji Nemčiji.

Zanimiv je tudi Bučarjev poizkus "znanstveno" (znanost je zanj vir tolerance) opredeliti poedinca. Zanj je človek "samoregulacijski sistem", njegova volja sposobnost lastnih odločitev. Da pa se more sam odločiti potrebuječi v pritok informacij preteklosti in sodobnosti.

COMMONWEALTH OF AUSTRALIA

Speech by

SENATOR M. E. LAJOVIC

on

SLOVENIA

Adjournment Debate, 25 October 1978

(From the 'Parliamentary Debates', 25 October 1978)

Senator LAJOVIC (New South Wales) (11.39) — Some time ago a prestigious Melbourne newspaper published a small item headad "No Slovenia". Who wrote that item I do not know. The fact is that according to the Age there is no such thing a Slovenia. To put the record right and to demonstrate how much we can rely on the media for the correct information, it is my intention tonight to speak about this "non-existent Slovenia".

As a proud Australian-Australian by choice — born and educated in Slovenia, a son of a small nation, a nation with centuries history, it is my right as a Australian senator and my duty as an Australian citizen of Slovene birth to speak about Slovenes and Slovenia. I would like to point out at this stage that the majority of the fact that I will present here are from publications readily available in any library to anyone, including the scribe from the Age, if he or she should want to look for them.

Slovenia is in the approximate shape of a triangle, with the two longer sides being about 125 miles or 200 kilometres long and bordering on Austria on the north and Croatia on the south-south east. The short side, which is 75 miles or 120 kilometres long, borders on Italy on the west-south west. The heart of Slovenia is in the Ljubljana Basin which is surrounded by mountains: The Julian Alps to the north-west bordering on Italy, which are also the watershed for the Sava, the principal river of Slovenia, which is part of the Black Sea system; the Karavanke Alps to the north, bordering on Austria; and the Slovenske Kras to the south-west, also bordering on Italy. The area of Slovenske Kras is the site of many subterranean rivers where the unique prehistoric proteus anguineus still survives. The proteus anguineus is a tailed amphibian, an eel-like blind creature which lives in almost complete darkness.

Slovenia occupies a key position on the continent and is one of the principal gateways to western and central Europe via Trieste or Klagenfurt and Vienna. It also commands the main communication between the Mediterranean and the Danube Basin via the Postojna Gate.

The area of Slovenia is 10,000 square kilometres. It has a population of approximately 1,750,000. If we compare that with the areas of New South Wales and Victoria — 801,000 square kilometres and 227,000 square kilometres respectively — we see that New South Wales is 40 times the size of Slovenia while Victoria is 11 times the size of Slovenia. Whereas in our two comparative States, New South Wales and Victoria, the average densities are respectively 5.8 and 15.6 inhabitants per square kilometre, Slovenia has a density of 85 inhabitants per square kilometre. So Slovenia, at one-fortieth the size of New South Wales, has approximately 14.6 times the density rate of New South Wales. This density rate of Slovenia is aggravated by the fact that it is mainly mountainous country and there is a restricted area of land suitable for cultivation, despite the utilisation of mountain pastures for summer grazing.

The present day Slovenes are the descendants of the great Sla-

vic migration to Western Europe which took place during the sixth and seventh centuries. These Slavs mostly settled in Pannonia which was one of the two Roman provinces founded in the first century B.C. During the migration they settled under the dominion of the Avars, a Turkic people whose rule was rejected after the Slavs had joined with them in a vain attempt to take Constantinople. The precise region that the Slovenes are thought to have settled was the area between the northern shore of the Adriatic and the Alpine valleys of the Upper Sava. At that time their area of settlement probably reached appreciably further north than it does today, since the northern fringes of the original settlement have been gradually Germanised over the centuries. It is also probable that the south-western side of this original settlement penetrated the Friulian lowlands of northern Italy to a lesser degree than today. However, what is certain is that the line between the Slovenes and the Italians has hardly altered for several centuries.

The Slavs empire of Samo, 623-658, extended from the Sava between Zagreb and Ljubljana to the Upper Elbe and embraced Saxony, Czechoslovakia and modern Austria. The Slavs of Moravia, Pannonia and Carantania acknowledged his leadership. After his death in 658 those of Carantania retained the semblance of a state under the leadership of their dukes. In 745 the Slavic Confederation of Carantania — that is, the first Slovenian state — acknowledged Bavarian rule in order to be protected against the Avars.

Thus Carantania became part of the Archdiocese of Salzburg and became Christianised, which strengthened the links between the Slavs and their northern Germanic neighbours. During this indirect Frankish control, the Slavic peasant revolted against the dukes, who had accepted the new religion. This revolt led to the further strengthening of Slav-Germanic ties because it gave the Bavarians the opportunity to intervene militarily.

At the end of eight century, Charlemagne conquered Bavaria and Carantania and consequently destroyed the Avar state as it previously had been known. Then, in the early ninth century, Carantania was incorporated into the eastern march of the Carolingian empire. This situation remained largely unchanged until the tenth century when the Holy Roman Emperor, Otto I, recognised the duchy of Carantania as a separate entity. After Otto's demise, Carantania was divided into the feudal principalities of Carinthia, Drava March, Carniola, Styria, Istria & Fruili. For a few years in the late thirteenth century, the Slavs were wrested from Germanic control by becoming part of the empire of Ottakar, who attempted to form a Slav state similar in extent to that of Samo, however, with the centre of gravity further to the east. Ottakar's ambitions were thwarted by the counter attack of the Holy Roman Empire at the battle of Marchfeld in 1278.

Between 1278 and 1397 all the Slovene lands passed under the dominion of the House of Habsburg. The Slovenes now formed all or part of the population of Istria, Gorica, Gradiška, Carniola, Styria and Carinthia, with smaller numbers

Iz slovenske zgodovine . . .**RAZPAD VELIKE KARANTANIE**

Ker sem bil v jesenem četrletju na študijskem potovanju, nisem učenil nadaljevati s svojimi prispevki "Iz slovenske zgodovine". S tem prispevkom pa nadaljujem, kjer sem prenehal v št. 5-6 SLOVENSKE DRŽAVE za mesec maj-jun 1978.

B. C. NOVAK

POVZETEK ZGODOVINSKEGA PROCESA

V prejšnjih prispevkih sem razpravljal o razpadu Velike Karantanije, ki je združevala vse Slovence razen onih pod Madžari, in o nastajanju slovenskih dežel. Štajerske, Koroske, Kranjske in Primorske (Goriške in Istrje). Vsakdo je lahko razvidel, da je šlo tukaj za podoben zgodovinski proces, ki je na eni strani povzročal razpad Velike Karantanije, na drugi pa prispeval k nastajanju novih dežel. Pri tem pa moramo imeti pred očmi, da je bil zgodovinski proces razpadanja Velike Karantanije in grajenja novih dežel dolgotrajen, da se je pričel v začetku 11. stoletja in končal šele konec srednjega veka. Se več, zavedati se moramo, da je mnogo dejavnikov skupnih, to je takih, ki istočasno povzročajo razpad Velike Karantanije in prispevajo k nastanku novih dežel; res pa je tudi, da nimajo vsi dejavniki tega skupnega značaja.

In Trieste and south-western Hungary. Meanwhile, those Slavs who had settled outside the city walls of Istria in the seventh century and had therewith governed themselves on the basis of Slavic customary law, came under the jurisdiction of the Venetian Republic during the twelfth and thirteenth culture and sometimes adopting Venetian-Italian dialect. We see here the predicament of those Slavs, who were subject not only to German but also to Italian influences. After the eighth century this area ceased to develop culturally along independent lines and their vocabulary absorbed features from both Italian and German. This Slovene-German and Slovene-Italian national conflict was acute, especially in view of the possibility of a mixed population.

In 1809 Austria gave France, among others, the Slovenian territories. Napoleon organised these territories as the Illyrian provinces with Ljubljana as the capital. This city had formerly been known as the German Laibach and was founded in 1144. Previous to that it was a Roman fort known as Emona and it was established in 34 B.C. It had been the seat of Ljubljana's bishop since 1461 and its high school was established in 1582. Ljubljana's theatre was one of the first to be founded in Slovenia and was built in 1765, with an audience capacity of 900.

During the time of the French occupation the Slovene language was allowed to be used on the level of local public administration. However, this concession was not enough to stave off the Slovenian national revival. The French occupation was not the first provocation for such a move, since some 50 years prior to the organisation of the Illyrian provinces a Slovenian priest Matko Pohlin had sought to establish Slovenian on equal footing with German.

Towards the end of the eighteenth century, Baron Zois — 1747-1819 — became the leader of an intellectual circle which included the historian Linhart, the poet Valentin Vodnik, who also produced the first Slovene newspaper and the philologist Bartholomaeus Kopitar, who wrote the first scientific Slovene grammar in 1808. This group sought to achieve Slovenian cultural unity in the face of the various occupations, both physical and cultural, that the Slovenian state had suffered. The poet Franc Preseren further stirred the national consciousness of the Slovenian intellectuals and helped to achieve the re-Slavification of the Germanised Slovenian middle class.

In general, the growing nationalism after 1848 increased Slovene literary activity but

Sedaj pa hočem podati skupen pregled vseh dejavnikov, ki so doprinesli k razbitiju Velike Karantanije in našteti tiste, ki so prispevali k nastanku novih dežel. Pri tem pa moramo imeti pred očmi, da je bil zgodovinski proces razpadanja Velike Karantanije in grajenja novih dežel dolgotrajen, da se je pričel v začetku 11. stoletja in končal šele konec srednjega veka. Se več, zavedati se moramo, da je mnogo dejavnikov skupnih, to je takih, ki istočasno povzročajo razpad Velike Karantanije in prispevajo k nastanku novih dežel; res pa je tudi, da nimajo vsi dejavniki tega skupnega značaja.

coul dnot again raise it to Prešeren's heights. However, despite these shortcomings, progress in Slovene literature was made and the foundation of the journal Ljubljanski Zvon in 1881 marked a turning point from romanticism towards realism.

At the Congress of Vienna in 1815, Austria acquired the Slovenian territories of Venica, thus all Slovenians were under the rule of the Habsburgs. In 1821, a congress of European powers was held in Ljubljana. The chief powers of the congress were Russia, Austria, Prussia, France and Great Britain. The meeting was convened to complete discussions begun at a congress at Tropau. The outcome of the Ljubljana congress was the widening of the ridge between Great Britain and the three conservative powers of the Holy Alliance, that is, Austria, Prussia and Russia. In 1866 Venetian Slovenia was given to Italy and the following year the Slovenian territory north of the Mur River was given over to Hungary; thus the Slovenes inhabited area stretched over three countries. Under Austrian rule the Slovenes, despite periods of Germanisation, had gradually established cultural and political rights for themselves within the province of Carniola, which was overwhelmingly Slovene in its national composition. Baron Valvazor, a member of the Royal Society of England from 1867, wrote the Glory of the Duchy of Carniola, which was first published in 1869 and was dedicated to the Duke of Carniola. In this work he wrote:

"During my travels I was greatly surprised and astonished about the fact that such a small number of people have exact knowledge of Carniola although this was a noble country which was viewed with keen interest by the powerful Romans as well as by the old Germans, viewed from both as nothing else but the key which could lock the way to either Italy or Germany."

During the late nineteenth and early twentieth centuries, the Slovenes had already made progress in local government and in education, that is, there was adequate Slovene language training at elementary schools, although higher education was still dominated by German. The end of the nineteenth century saw Slovene representatives gain a majority on the Ljubljana municipal council and a year later they captured the provisional parliament of Carniola. In 1848 there were 14 Slovene members of the Austrian Parliament in Vienna. By this time the majority of priests, schoolmasters and local officials were Slovene speaking and they were beginning to infiltrate the

Velika Karantanija je nastala leta 976, ko je cesar Oton II. ločil Karantanijo od Bavarske in k prvi priključil še Veronsko kraljestvo s Furlanijo in Istro, da je tako zmanjšal moč bavarske vojvode, ki je preje upravljal vse te dežele in še Vzhodno marko, poznejšo Avstrijsko, ki so jo istega leta prejeli Babenberžani. Velika Karantanija pa je bila le trhla tvorba in je začela kmalu razpadati na razne sestavne dele. Bila ni niti zgodovinska, niti zemljepisna enota. Bila je večja kot stara slovenska Karantanija in je poleg alpskega sveta stare Karantanije obsegala še severo-vzhodni del padške ravnine in istrski polotok. Niti prebivalstvo ni bilo enotno. Na severu so ležali staro slovenski predeli, na jugu so se razprostirali furlansko-italijanski; oba dela pa je povezovala med seboj in s cesarsko

centralno oblastjo rahla mreža nemških ali nemško orientiranih plemiških družin. Tako ne moremo govoriti o kakšni skupni zavesti posebno ne med staro-karantaniskim ozemljem in Veronsko marko s Furlanijo, Istra, Furlanijo in Veronsko marko so ohranile svoj individualni značaj ter bile le razloge povezane z Veliko Karantanijo.

Pa tudi stari slovenski teritorij ni tvoril strnjene enote. Jedro slovenskega ozemja, to je danšnjo Koroško, so obdajale na severu grofije, ki so jih upravljali domaći grofje. Te grofije je cesar direktno podprtih grofom in so ti bili le njegovi vazali. Začelo so nasproti karantanemu vojvodi uživali precejšnjo avtonomijo, čeprav toleži kot mejni grofje, ki so upravljali mejni grofje ali krajine, ki so obdajale Koroško na vzhodu in jugu. Avtonomni

introduced an education reform in 1760 which led to the proliferation of Slovene textbooks and consequently the Slovene renaissance which spurred Slovene nationalism during the French occupation. On the whole then we can see the history of Slovenia astutely described by a publication not published in Slovenia, as:

"... one of long fierce resistance to Germanisation. Despite the fact that its ruling class was Germanised, Slovenians knew how to preserve its cultural individuality and its Slav language."

I hope that my speech tonight will demonstrate to anyone, even to the journalist who wrote that story in the Age, the facts about Slovenes, the history of Slovenia, prove and confirm once and for all that Slovenia and Slovenes existed for centuries, have survived all kinds of adversities, are existing today and I sincerely hope will continue to exist as a nation for centuries to come. My great-grandfather lived under Napoleon's rule as a French citizen. My grandfather and father were citizens of Austro-Hungarian empire. I was born in the kingdom of Serbs, Croats and Slovenes. My son was born under Italian rule. However, we all have one thing in common, one thing which we treasure — our Slovenian language.

In conclusion, we Australian citizens of Slovenian birth would like recognition of the fact that Slovenia exists, that we are ethnically nothing else but Slovenes, and that we do not want to be immersed, ignored or forgotten just because a journalist dismissed the Slovenia nation with a two-world headline.

Thursday, 16 October 1978

Senotor CARRICK (New South Wales, Minister for Education) (12.1 a.m.)

We are all indebted to Senator Lajovic for his recording of the background history of Slovenia upon the approaching occasion of a significant anniversary and for bringing to the attention of the Australian people the story of a people of very proud heritage and of great achievement. Indeed, we are reminded daily of the presence of Slovenia by his own presence in the Senate. I commend him for what he has done tonight.

**DARUJTE V
TISKOVNI
SKLAD
"SLOVENSKE
DRŽAVE"**

značaj teh krajin — Karantaniske, Podravske, Savinjske s pornejo Slovensko in Kranjsko — bomo lažje razumeli, če se zavedamo, da je bila večina njih, če že ne vse, osvojena, ali zavrnovana pred madžarskimi vpadi, šele po nastanku Velike Karantanije. Slično kot grofije ob gornji Avstriji in Muri je vsaka krajina tvorila tudi zaokroženo zemljepisno celoto.

Celovška kotina z Gosopsvetim poljem je predstavljala staro jedro Karantanije in je bila sedež staroslovenske kneževine. Iz nje nastane poznejše Koroško. Preko Gline in Krke je bila ta zemljepisna enota povezana mimo Brez (Friesach) z dolino gornje Mure, ki predstavlja drugo tako zemljepisno celoto. Od tukaj vodi pot po dolini reke Liesing, ali preko Rottemannskega pogorja, v doline gornjega poročja Amže. Ne smemo pozabiti, da so tukaj lastovali velika teritorialna gospodstva tako Eppenstein kot Traungavci. Karantaniska marka ali krajina je bila zopet zemljepisna enota zase, s središčem v grški kotlini. Ta, kot tudi ostale kneževine, je bila težje dostopna iz Koroške in je zato že iz zemljepisnih razlogov razumljivo, da je težila po samosvojitvi. Iz Koroške se je prisošlo v Karantanisko marko le po večjem ali manjšem ovinku. Biilo je treba preko Brez v dolino Mure in po njej do Grške kotline, ali pa po doline Drave. Oba poti sta že zelo starci, vsaj iz rimske dobe, v modernih časih pa jima sledita železniški progi, prva iz Celovca preko Brez, Knittelfelda, Leobna, Brucka v Gršec (Graz), in druga, iz Celovca preko Dravogradu, Maribora v Gradec. Posebne zemljepisne enote so tvorile tudi Podravska krajina z ozemljem na obah stranah Drave, Savinjska s porečjem Savinje in gornje Krke (porečje gornje Krke je poznejše tvorilo Slovensko krajino), stara Kranjska z Gorenjsko in Ljubljansko kotino ter Goriška s porečjem Soče in Vipave. Te pokrajine so nam bolje poznane v vemo, da so težko dostopne iz Koroške. Iz povedanega je razvidno, da sta pri nastajanju dežel igrala glavno vlogo dva dejavnika, vojaško-obrambni in zemljepisni.

SLOVENSKE POKRAJINSKE KNEŽEVINE

Temu pa lahko dodamo še zgodovinsko-zemljepisni dejavnik. Nekateri slovensko zgodovinarji namreč domnevajo, da so te zemljepisne enote že v dobi staroslovenske Karantanije ustvarile pogoje za nastanek slovenskih pokrajinskih kneževin. Krajine Velike Karantanije bi bile potem le nadaljevanje staroslovenskih pokrajinskih kneževin. Drugi zgodovinarji pa misljijo, da bi lahko šli še dalje v preteklosti in bi odkrili, da so že v rimski, in morda še pred tem v ilirsko-keltski dobi ta zemljepisno zaokrožena ozemlja tvorila tudi politično-upravne enote, kar bi potrdil obstoj rimskih mest kot upravnih središč takih zemljepisnih enot, tako Virunum za Celovško-gospodsko kotino, Flavia Solva za Grško kotino, Petovio za Podravje, Celeia za Savinjsko dolinoin Emona za Ljubljansko kotino.

Oglejmo si mogoč podrobnejše prvo močnost, namreč, ali lahko najdemo v virih kakšno oporo o domnevanih obstoju slovenskih pokrajinskih knežev. Take pokrajinske kneževine so lahko bile del Karantanije, lahko pa so njihove knezi prisotni direktno bavarsko, francosko ali obrnsko nadoblast. Kar se tice Bavarev nam položaj nekoliko nejasni listina o ustanovitvi kremsučesterskega samostana ob reki Krems južno od Linza leta 777. Iz dokumenta se razvidi, da so Slo-

(Dolje na 4. strani)

Two people under the sway of mutual anxiety and admiration

THE SOVIETS ARE PLAYING UP TO EUROPEAN FEARS ABOUT AMERICA'S DECLINING ROLE AS DEFENDER OF THE FREE WORLD

Zaradi naraščajočega političnega zblževanja med Ameriko in Kitajsko poskuša Rusija najti protitez v zblževanju z Zahodno Evropo ter skuša prepričati te države, da je edina realna politika v sodelovanju s Sovjetsko Zvezo, na pa v upanju na ameriško pomoč v borbi proti njej, kanti primeri pričajo, da ameriško zavezništvo nezanesljivo.

Bolj kot kadarčoli poprej po-

"... Kadarčoli Risi in Nemci nasprotujejo drug drugemu, se zapletajo v medsebojno vojno, ali pa začnejo vojno, sledi temu nepopisna katastrofa za oba naroda. Pod nasprotnimi pogojmi pa je sreča za oba naroda in prava pomlad lahko za-

"THE CALIFORNIA TIMES" je prvega decembra 1978 priobčil govor, ki ga je imel dr. J. Plamnšč za študente Californiaške

Univerze. V njem je predvsem povdarił politične odnose med Rusijo in Nemčijo v zadnjih sto letih, ki so bili včasih prijatelj-

AT THE CALIFORNIA STATE UNIVERSITY Dr. J. PLANINSIC'S ADDRESS TO THE STUDENTS

Dr. JOSEPH PLANINSIC of the Social Science Department, who recently spoke to the students of Dr. Leonard Siegel's class on Adolf Hitler (History 350) regarding his experience during World War II. Planinsic was a prisoner of the Nazis for his involvement in the Yugoslav underground, and was also held for execution by the Allies, who charged him falsely with being a German agent. In his speech he stressed the strange love and hate relationship between Germany and Russia during the last one hundred years and its consequences for the world peace.

Anyone with a sense of history must foresee the prospect

A worried Kremlin woos West Germany

In 1871 the brilliant Prussian statesman Otto von Bismarck united the North German Confederation with southern German Reich under Prussian leadership. King Wilhelm I. of Prussia became the Reich's first kaiser and Bismarck assumed the office of Reich Chancellor. To maintain an alliance with Russia and Austria — so what those nations would not form encircling alliances with France — Bismarck formed the Three Emperors' League in 1872. The League was composed of Germany, Russia and Austria. The pact relieved Bismarck's fear that Russia might join France in a two-front against the Reich.

The Three Emperors' League broke up in 1878 because of Russia's and Austria's conflicting ambitions in the Balkan Peninsula. But Bismarck, interested in good relationship between his nation and Russia, again put together the same Three Emperors' League in 1881. As before, rivalries between Russia led to its collapse in 1887.

The same year Bismarck formed a separate treaty with Tsar Alexander III. before Russia had a chance to respond to

A worldwide diplomatic game of Change-Your-Partner

In 1933 Adolf Hitler became chancellor of Germany and a period of growing anti-Bolshevism and anti-Russianism gripped Germany. The Soviet foreign policy suddenly became pro-Western and anti-German.

On August 23, 1939, the Nazi abruptly reversed their anti-Soviet and the Soviets their

skusa održati Zapadno Nemčijo, Francijo in druge zapadno evropske države od njihovih ekonomskih in političnih zvez z Združenimi Državami in NATO. Kot nagrada za to nuditi Zapadni Evropi nenapadalno pogodbo in morda celo zedinjenje Nemčije.

Sovjetski najboljši zaveznik pri tej propagandi so Združene Države. Dvom v zaupanje ameriškega zavetništva je v polnem razčetu med državami, ki so bile vso dobo po drugi svetovi vojni osnova zahodne obrambe proti rdečemu totalitarizmu.

Ob priliku Brežnegova obiska

Zapadne Nemčije majata lanskega leta se je Josef Strauss, zelo vpliven vodja bavarske politične opozicije in zagrien protikomunist, zelo zanimivo izrazil glede bodočih nemško-sovjetskih odnosov:

ski, včasih sovražni, in tega posledice za mir in varnost Evrope.

Soviet Union.

For nearly one thousand years relations between Teuton and Slav have played an important role in shaping the history of Europe. These relations followed like a cyclical pattern: The two great peoples either working together to their mutual advantage, or fighting to the death in horrendous wars.

There is a strange psychological affinity between Russia and Germany that has developed throughout centuries of living as neighbors. The Russian historian Victor Frank said that "no other Europeans have been so hated by the Russians and none so admired" as the Germans.

A fleeting survey of the past 100 years of Russo-German history illustrates this curious love-hate relationship and its powerful impact on world affairs.

OPOZORILO
OBVEŠCAM ROJAKE, ZNANCE IN PRIJATELJE
da imam
URARNO IN ZLATARNO
pod novim imenom

EMILIAN JEWELLERY LIMITED

In novim naslovom:

1700 WILSON AVE. at Jane
NORTH YORK — SHERIDAN MALL

ZA OBISK SA PRIPOROCA EMIL SLOKAR

SPREJELI SMO . . .

Ob prazničnih miru in ljubezni, za Božič 1978 in Novo leto 1979, pošilja pevljam, in pevcem v Kanadi in ZDA —

— izkrene pozdrave z željo za uspešno kulturno delo med slovenskimi rojaki

"Jakob Petelin-Gallus"
iz Celovca
Pevski zbor

another about-face and became pro-western.

It now appears that time, the greatest healer, can even heal wounds as deep as these, for among Russian politicians is again growing desire for cooperation with West Germany.

Mnogi že poznajo mojo neprvenstveno akcijo med slovenskimi potresenci. Mislim, da je boljše, da ne sitnarim več. Za to naj bo to moja zadnja pro-

Iz slovenske zgodovine . . .

(Nadaljevanje s 3. strani)
venci v Dietachu in Sierningu direktno podrejeni bavarskemu vojvodi Tasišu. Oba kraja ležita južno od Donave, blizu mesta Steyerja na današnjem Gornjem Avstrijskem.

Važno je, da si zapomnim, da se je to dogodilo v času, ko so Karantanijo še upravljali slovenski knezi. Slovenci, ki so živeli v okolici Steyerja, so plačevali Tasišu davčino ("opus fiscale") in tributum ("tributum"), imeli pa so svojo upravo. Listina namreč pravi, da je Tasiš prepuštil kremsmuensterkemu samostanu slovensko ozemlje (desetnico), ki sta ji načelovala dva može, Tatip in Sparuna in ki sta bila podrejena županu ("japanu") Physsu. Meje te dekanije upan Physsi pa je s prisego to meje odobril. (F. Kos, Gradič, 1, št. 256, str. 289-291).

Iz viru sicer ni razvidno, ali je bil župan podrejen kakemu pokrajinskemu knezu, ali je sam direktno priznaval Tasišovo nadoblast, ali pa je bil sam veliki župan, kar bi bil le drugi izraz za pokrajinskoga kneza. Ker je imela dekanija dva lastna uradnika, je morala biti precej velika (dekanja je prvotno obsegala ozemlje 10 družin), župan pa je moral načelovati vsaj dvema, če ne več desetinam. Jasno pa listina nakaze, da je bilo ozemlje južno od Donave okoli Steyerja, ker so Slovenci živeli, že leta 777 pod direktno bavarsko oblastjo, Slovenci pa so slično kot v Karantaniji še imeli svojo lastno upravo, ki pa ni bila del Karantanije. Tukaj je torej naznačena možnost obstoja slovenske pokrajinske enote pod direktno bavarsko nadoblastjo. Ne vem pa štekljana je bila njen velikost, in kako se je imenoval njen upravitelj; je bil župan, veliki župan ali pokrajinski knez.

Kar se tiče direktno frankovske nadoblasti, se moramo spomniti na furlanskega vojvoda Erika, ki ga je spremljal proti

koncu leta 795 slovenski knez Vojnomir ("cum Wonomyro") na vojnem pohodu proti Obrom, kakor poročajo frankovski anali (F. Kos, Gradič I, št. 293, str. 325-327). Ker pa imajo deli staroslovenskega ozemlja svoje kneze brž ko se osvobode obriske nadoblasti, bi lahko sklepal, da so jih imeli tudi pod obrsko oblastjo posebno v bolj oddaljenih zavarovanih dolinah.

Ker so bili krajini direktno načelovljeni in ker so si mnogi med njimi sami razširili svoje ozemlje je imel karantanški vojvoda le rahle zveze s temi krajini. Verjetno je bil le vrhovni vojaški poveljnik in morda duhovni sodnik — vendar o tem vemo le malo. Cesariji in nemški kralji so med letom 976 in sredu 11. stoletja skušali utrditi svojo oblast nad vojvodami svojega cesarstva. Tako so cesarji tudi v Veliki Karantaniji nastavljali svoje

NASTANEK DEŽEL

Ko smo govorili o nastanku Štajerske, Koroške, Kranjske ter Goriške, smo videli, da je prva nastala Štajerska, še pozneje se je izobilovala Koroška, nato Kranjska, med zadnjimi pa je nastala Goriška. Oglejmo si ponovno zakaj. Kateri dejavniki so omogočili nastanek Štajerske in kateri so zadrževali formacijo, drugih dežel.

Jedro Štajerske je bilo to ozemlje naseljeno pred prihodom Madžarov s Slovenci, so madžarski napadi zelo razredčili slovensko prebivalstvo. Ko so karantanško-bavarske čete ponovno zavzale to ozemlje, so mejni grofje, posebno Eppensteinici, naseljevali tukaj bavarske koloniste. Tako je začela večina prebivalstva govoriti bavarsko in ta večina je obkrožila slovenske otoke, ki so se v sledenih stoletjih pomešali in ponemčili. Eppensteinici prvi, nato Štajerski, so prisključili h Karantanški krajini grofje ob gornji Muri in Anizi, kjer so imeli velika posestva. Tako je nastalo jedro današnje Štajerske. Mejni grofje so bili domaćini, ki so imeli velika posestva v svoji lasti. Zato jim je zgodaj uspelo, da so prisilili druge plemiške rodbine, da so se jim podredile in sprejele svoje alode in fevde kot direkten fevd od mejnega grofa. Druga posestva so zopet podelevali, med njimi Podravsko krajino, in tako razširili svojo alodno posest ali fevdno nadoblast nad ves sebi podrejen teritorij. Cerkvena posest ni bila tako strnjena kot v drugih deželah, zato so si lažje pridobili odvetništvo nad cerkveno zemljo, s čimer so postali praktični gospodarji nad njo. Vse to so dosegli tem lažje, ker niso niti svetna niti cerkvena gospodstva uživala toliko imunitetnih pravic kljuk v drugih deželah.

Ko je postala leta 1180 Štajerska vojvodina so si sprva Traungavci, nato njihovi nasledniki Babenberžani, pridobili še posebne privilegije kot višje sodne oblasti, in druge regulacije, tako da so na tej podlagi lahko začeli uvajati enoto sodno

VIDEM BOZIC 1978
Spoštovani pomočniki
in dobrotviki:
Naši dragi rojaki, žrtve potresa cele Slovenske Benečije Vam z globoko hvaležnostjo za vse kar so od Vas prijet, skreno voščilo VESELE BOZICNE PRAZNIKE in obilo sreče v NOVEM LETU 1979.

Mnogi že poznajo mojo neprvenstveno akcijo med slovenskimi potresenci. Mislim, da je boljše, da ne sitnarim več. Za to naj bo to moja zadnja pro-

dar najteje razvili dinastično oblast nad svojim ozemljem. Oemlje gozroških grofov je spadalo pod oblast oglejskih patriarhov. Ceprav so bili odvetniki oglejskih patriarhov, vendar niso mogli dosegči svojega cilja, ker je bila patriarhija moč previleksa. Sele ko je moč patriarhov oslabela, se je goroškim grofom posrečilo, da so odtrgali svoja posestva od Furlanije in se osamosvojili. Izmed vseh domačih dinastov so goriški rojite najdelje vladali, vendar ko izumro leta 1500, zavladajo tudi nad Goriško Habsburžani.

Poleg zemljepisnega položaja, zgodovinskih dejavnikov, posporedarske moči (bogatstva) je gotovo treba podprtati tudi osebnost vladajočega dinasta, njegove sposobnosti, ambicije in rodinske zveze. Končno naj se omenim dejavnik, ki se ga v moderni zgodovini rado spreghed. Eni mu bodo rekli slučaj, sreča, drugi Božja volja: Je torej sreča (ali Božja volja), da si o pravem času na pravem mestu in se odločiš za pravo stvar. Tako nimamo racionalnega odgovora, zakaj je ravn v 13. stoletju izumrl toliko dinastičnih rodbin. Omeliši smo že Traungavce, Spanheimce in Andechs-Merance. Poslebo pa je prizadela naše kraje smrt Babenberžanov in cesarske dinastije Staufcev (Hohenstaufen) ter slediči interregnum (1254-73). Takrat se je začel boj za naše kraje med češkimi Premysli in Habsburžani, ki so postali 1273 nemški kralji in nato rimsko-nemški cesarji. Boj se je končal z zmago tujih dinastičnih družin, Habsburžanov, ki so postali vladarji nad slovenskimi deželami, v eni preje v drugi pozneje. Kot zadnjo so si pridobili Goriško leta 1500.

Slika pa ne bi bila popolna, če ne bi vsaj naznačili, da sta podpirala dinastia pri njegovih borbi za izključno oblast nad vojnim teritorijem dva novi našta, ali nastajajoča, sloja, nizje plemstvo in mješanec. Podpirali so ga vsi tisti, ki so pričakovali kako korist ali tisti, ki so bili siti partikularizma fevdalne dobe in stalnih vojn med velikimi fevdalci. Partikularizem pa ni pomenil le stalnih vojn, temveč tudi neenotnost pravnih norm, mer, utezi in dejanja, kar je vse otevralo trgovino in promet. Nizje plemstvo (ministeriali in militsi) so hoteli istih pravic, kot so jih uživali višji plemiči in so njihovo pridobitev lahko pridrževali le od dinasta, in so ga zato podpirali. Novonastajajoči sloj po trgi in mestih si je želel pri izvrševanju svoje obrti in trgovine miru, varnosti, enotnih pravnih dolob, etonatega denarja, mer in utezi. Vse to pa je jim je lahko priskrbel le močan dinast in so ga podpirali. O vseh teh problemih bomo še razpravljali, ko bomo govorili o poznejem srednjem veku.

Upam, da boste z menoj sestvovali, in bomo vsi skupaj uživali še veliko veselih dni.

V imenu revnih, vendar zelo toplih srce, bodite najprisrjenejše pozdravljeni.

Neizmerno hvaležni, Vam vdani,

INSTITUTO SALESIANO,
Gorki Lojze,
Via Don Bosco, 2
UDINE — ITALY